

КВОРУМ

Информативни билтен Народне скупштине

број 10.

октобар 2013.

STRENGTHENING VOICES FOR

ДЕМОКРАСИ

тема броја

МЕЂУНАРОДНИ ДАН

ДЕМОКРАТИЈЕ – 15. СЕПТЕМБАР

International
Day of Democracy
15 September

Народна скупштина Републике Србије

у овом броју издвајамо

страна 9

Дани европске баштине

страна 16

Представљамо: Наташа Вучковић

Поштовани читаоци „Кворума“,

Септембар месец је у Народној скупштини протекао у интензивном раду и бројним активностима, догађајима и посетама, иако јесење заседање почиње у октобру.

На страницама овог броја „Кворума“ моћи ћете да сазнате нешто више о Међународном дану демократије, пројектима у којима Скупштина учествује и другим активностима које су обележиле септембар.

У делу „Скупштина и грађани“ овај број доноси и занимљив приказ како је Васо Пелагић видео дужности влада и власти.

Искрено се надамо да ћете уживати у читању,

До следећег броја срдачан поздрав,

Jana Ljubich
Генерални секретар
Јана Љубичић

Народна скупштина Републике Србије

Трг Николе Пашића 13
www.parlament.rs

Израду овог билтена подржали су Мисија ОЕБС у Србији и УНДП/СДЦ.

oebs Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju
Misiја u Srbiji

Empowered lives.
Resilient nations.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Ставови изречени у овој публикацији припадају искључиво аутору и његовим сарадницима и не представљају нужно званичне ставове Мисије ОЕБС у Србији и Програма Уједињених нација за развој (УНДП)/ Швајцарске агенције са развој и сарадњу (СДЦ).

Међународни дан демократије – 15. септембар

Генерална скупштина Уједињених нација је прогласила 15. септембар за Међународни дан демократије. Одлука је донета 8. новембра 2007. године, па се Дан демократије обележава широм света од 2008. године. Међународни дан демократије даје могућност да се истакне значај демократије као универзалне вредности и обрати пажњу на стање демократије у свету. „Демократија је подједнако процес као и циљ и само уз пуно учешће и подршку међународне заједнице, државних органа, друштвених група и појединаца, идеал демократије може бити остварен, како би у њему уживали сви и свуда”, наводи се у билтену Уједињених нација посвећеном овом дану. Дан демократије обележавају све државе у свету, посебно парламенти, међународне и регионалне организације, владине и невладине организације, агенције и тела под окриљем Уједињених нација. Тема овогодишњег обележавања је „Саслушајмо гласове за демократију”.

„На овогодишњи Међународни дан демократије позивам лидере да саслушају, испитију и ваљано одговоре на гласове народа, било да су изражени директно или преко изабраних представника. Позивам грађане света да размисле о томе како могу да искористе свој глас, не само да преузму судбину у своје руке, него да пренесу своје жеље и жеље других у бољу заједничку будућност за све.” (Бан Ки Мун, генерални секретар Уједињених нација, део изјаве поводом обележавања Међународног дана демократије)

С обзиром да је парламент централна институција демократије, да представља друштво са свим својим различитостима и да осликава вољу грађана, велику пажњу обележавању Дана демократије поклања Интерпарламентарна унија, најстарија и највећа међународна парламентарна организација на свету у чијем саставу учествују 162 парламента из целог света. Народна скупштина, тада Српска народна скупштина, постала је девети парламент који се придружио овој организацији далеке 1891. године, две године после оснивања Интерпарламентарне уније. Ова парламентарна организација сваке године позива своје чланство да на адекватан начин обележе овај дан.

Говорећи о актуелним протестима грађана у арапском свету, Абделвахад Ради, председник Интерпарламентарне уније, у изјави поводом Дана демократије наводи да „док је можда тешко за политичке вође да се суоче са јавним протестима, они су легитимни израз осећања у јавности о било ком питању. Поред гласачких кутија, то је често једини начин да се гласачи чују и надамо се, буду саслушани. Грађани широм света треба да буду сигурни да могу да се окупе, говоре или покрену питање без страха од одмазде и насиља. Њихова вера у демократију почива на томе.”

Одлука о проглашењу Међународног дана демократије у Уједињеним нацијама је донета десет година после усвајања Универзалне декларације о демократији, коју су представници парламента усвојили на Пленарном заседању Интерпарламентарне уније, у Каиру, 16. септембра 1997. године. Декларација је поставила високе демократичне принципе и стандарде и упутила позив да се ти принципи примене у међународним односима.

„Демократија је универзално признати идеал, као и циљ, заснован на заједничким вредностима које деле људи кроз светску заједницу без обзира на културне, политичке, социјалне и економске разлике. Она представља основно право кроз које се испољава грађанство у условима слободе, једнакости, транспарентности и одговорности, са дужним поштовањем према плурализму мишљења и у интересу друштва.” (Универзална декларација о демократији, члан 1.)

Скретањем пажње јавности на овај значајан догађај, Народна скупштина Републике Србије се придружила бројним парламентарима у свету који су и ове године обележили Међународни дан демократије. Народна скупштина је и протеклих година обележавала овај дан одржавањем специјалних седница Народне скупштине и међународних конференција, издавањем специјалних саопштења и наступима у медијима председника парламента посвећеним Дану демократије.

Одржане седнице ван седишта Народне скупштине

Одбор за пољопривреду, шумарство и водопривреду одржао је 6. и 7. септембра седницу на Златибору, у хотелу „Дунав“. Чланови Одбора су разматрали годишње извештаје о раду Управе за пољопривредно земљиште, Управе за шуме, Управе за заштиту биља и Управе за ветерину, са плановима рада за наредни период. Овом приликом, чланови Одбора састали су се и са председницима локалне самоуправе.

Одбор за пољопривреду, шумарство и водопривреду и Одбор за заштиту животне средине одржали су 24. септембра 2013. године заједничку седницу на Палићу, на којој се дискутовало о загађењу пољопривредног земљишта и водених токова у Републици Србији. Као главни проблеми истакнути су: загађење пољопривредног земљишта, закишељавање и заслањивање земљишта, као и лош квалитет воде и канала река

Војводине. Истакнута је неопходност пошумњавања Војводине, као и израде дугорочног плана и стратегије за решавање проблема загађења језера Палић. Приликом овог боравка одржан је и састанак са представницима локалне самоуправе Суботице, где се разговарало о проблемима са којима се овај град суочава у области пољопривреде и заштите животне средине.

Седнице Одбора за пољопривреду, шумарство и водопривреду и Одбора за заштиту животне средине одржане су уз подршку Програма за развој Уједињених нација (УНДП).

Активности одбора

Чланови Одбора за правосуђе, државну управу и локалну самоуправу су 4. септембра одржали састанак са известиоцем Светског удружења судија, Јаном Роблек, судијом из Словеније. Том приликом представљене су надлежности Одбора које се односе на разматрање предлога закона и предлагање амандмана и указано је на чињеницу да су седнице Одбора отворене за јавност и да представници невладиних организација често преко чланова Одбора, односно народних посланика подносе иницијативе за измене предложених закона. У разговору је истакнуто да је реформа правосуђа са аспекта припадника мањинске заједнице спроведена коректно, али да је неопходно унапредити механизам за избор судија, припадника мањинских заједница, имајући у виду постојећу мрежу судова и приступ припадника мањинских заједница правосудној академији. Такође, известиоцу је указано и на мањкавости Закона о службеној употреби језика националних мањина који не обез-

беђује вођење судских поступака на језику националне мањине, чије се измене очекују у наредном периоду.

***

На седници Одбора за заштиту животне средине одржаној 5. септембра члановима Одбора представљен је документ Полазне основе за успостављање дијалога између цивилног друштва и Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине, који је предложило 58 удружења грађана. Том приликом члановима Одбора су се обратили представници невладиних организација које чине ширу мрежу организација, потписница овог документа, са жељом да укажу на активности које ће те организације спроводити у наредном периоду и затраже подршку Одбора у реализацији предложених мера. Као главне разлоге за израду оваквог документа они су навели право грађана да буду информисани и укључени у процес доношења одлука и указали да је његова израда мотивисана чињеницом да сарадња органа извршне вла-

сти са цивилним друштвом, кад је у питању политика животне средине, није довољно развијена. Документ Полазне основе за успостављање дијалога између цивилног друштва и Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине се заснива на четири принципа, као и на неколико препорука о унапређивању поменуте сарадње: успостављање јединственог министарства које ће објединити функцију управљања и заштите животне средине; успостављање независног система финансирања политике заштите животне средине и отварање јавне дебате о томе; успостављање функционалне политике за борбу против климатских промена, која би била интегрисана у све секторске политике и поштовање принципа одрживог развоја и спровођење Стратегије одрживог развоја. Изнете су и препоруке које би требало да унапреде сарадњу између доносилаца одлука и организација цивилног друштва као што су: укључивање цивилног друштва у израду измена и допуна закона који су наведени у документу и покретање јавне расправе о истим, укључивање организација цивилног друштва, привредног сектора и јединица локалне самоуправе у радне групе за израду тих закона, започињање консултативног процеса и функционалне сарадње између Министарства и цивилног сектора, укључивање представника цивилног друштва, привреде, локалних самоуправа и академске заједнице у процес преговора о приступању ЕУ. Закључено је да је неопходна реформа политике заштите животне средине, с обзиром на то да надлежност у овој области тренутно имају три министарства и указано је на то да је документ Полазне основе за успостављање дијалога између цивилног друштва и Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине добар, али да је потребно да у дијалогу са цивилним сектором узму учешће и остали релевантни одбори Народне скупштине. Након расправе, Одбор је донео Закључак којим се подржава сарадња Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине са цивилним сектором и сматра се да је неопходно одржавати трајни дијалог.

Чланови Одбора за заштиту животне средине Гордана Чомић, др Александра Томић и Иван Карић учествовали су на Форуму зелене градње, који је одржан 19. септембра 2013. године, у Народној скупштини, а поводом Светске недеље зелене градње. На Форуму је представљен Савет Зелене градње Србије, предности и потенцијали зелене градње, као и домаћа и инострана пракса у овој области.

Чланови Одбора су посебну пажњу посветили улози Народне скупштине и надлежних Одбора за заштиту животне средине и Одбора за привреду, регионални развој, трговину, туризам и енергетику, у подстицању и развоју зелене градње у Србији кроз доношење одговарајуће законске регулативе, организовање јавних слушања и могућности присуства представника удружења која се баве зеленом градњом на седницама ових одбора.

Форуму су присуствовали, поред народних посланика, представници локалних самоуправа, јавних предузећа и представници фирми и удружења која се баве зеленом градњом.

***

Чланови Одбора за контролу служби безбедности су 9. септембра, у складу са Планом рада Одбора за 2013. годину, посетили Канцеларију за националну безбедност и заштиту тајних података. Током посете, обишли су просторије Канцеларије Савета и разговарали са директором и запосленима. Том приликом, они су се упознали са надлежностима, организацијом и радом Канцеларије Савета и напретком у примени Закона о тајности података и имплементацији стандарда Европске уније у овој области и подржали ангажовање и напоре директора и запослених за хитно доношење подзаконских аката за спровођење Закона о тајности података и усаглашавање других прописа са овим законом. Чланови Одбора су указали на неопходност да се у кратком року изради Стратегија сајбер одбране и што пре дефинишу јасне смернице и модели сајбер одбране, имајући у виду значај овог питања у процесу преговора са Европском унијом.

Јадранка Јоксимовић, председник Одбора за контролу служби безбедности, учествовала је на првом неформалном састанку председника парламентарних одбора земаља југоисточне Европе надлежних за надзор над војнообавештајним службама. Састанак председника одбора одржан је на маргинама Пете конференције шефова војнообавештајних служби земаља Југо-источне Европе који је одржан у Сплиту од 24. до 26. септембра 2013. године, у организацији Одбора за унутрашњу политику и националну сигурност Хрватског Сабора и Секретаријата Савета за регионалну сарадњу. Том приликом она је представила досадашњи рад Одбора за контролу служби безбедности Народне скупштине, и подржала иницијативу Савета за регионалну сарадњу да овакав вид сарадње прерасте у формални форум који би окупљао председнике парламентарних одбора надлежних за надзор над службама безбедности земаља југоисточне Европе и који би омогућио ефикасну размену искустава и упознавање са најбољим праксама у области цивилног и демократског надзора над службама безбедности.

***

Одбор за културу и информисање, на иницијативу Ивана Тасовца, новоизабраног министра културе и информисања, одржао је седницу 10. септембра на којој је представљен план и програм активности Министарства културе и информисања у наредном периоду. Као приоритете у свом раду новоизабрани министар је навео решавање кадровских питања у Министарству, унапређење рада националних институција културе и поштовање принципа транспарентности у поступку доношења закона. Том приликом, чланови Одбора су упознали министра са проблемима у области културе и информисања и поставили више питања у вези израде стратегије развоја културе, доношења закона о архивској грађи, позориштима, музејима и културном наслеђу, као и проблема финансирања Министарства, при чему су указали на неопходност да се повећају буџетска издвајања за наредну годину.

***

На седници Одбора за образовање, науку, технолошки развој и информатичко друштво одржаној 17. септембра, проф. др Томислав Јовановић, новоизабрани министар просвете, науке и технолошког развоја представио је Предлог програма завршног испита у основном образовању и васпитању за школску 2013/2014. годину. Том приликом он је обавестио чланове Одбора да ће Министарство у спровођењу овог програма блиско сарађивати са Министарством унутрашњих послова и Министарством спољне и унутрашње трговине и телекомуникација како би се избегле евентуалне неправилности, а резултати испита били валидни и квалитетни. Седници су поред ресорног министра присуствовали и представници Националног просветног савета и Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања, који су са члановима Одбора разговарали о реализацији завршног испита, увођењу трећег комбинованог теста, преиспитивању критеријума за добијање Вукове дипломе, потреби евалуације наставног кадра и деполитизације и професионализације кадра у Министарству просвете, науке и технолошког развоја. На истој седници Одбор је одлучио да се активније укључи у рад регионалне мреже „Регионална платформа за сарадњу у високом образовању“.

***

Чланови Одбора за просторно планирање, саобраћај, инфраструктуру и телекомуникације, на седници одржаној 24. септембра, разматрали су и прихватили Предлог закона о легализацији објеката, у начелу. Овај закон представља посебан закон који се искључиво односи на објекте који су бесправно изграђени до 11. септембра 2009. године и за које је захтев за легализацију поднет до 11. марта 2010. године. Законом је предвиђено да висину накнаде за бесправно изграђене објекте утврђују локалне самоуправе и да се она може платити одједном или на рате до 20 година.

***

На седници Одбора за финансије, републички буџет и контролу трошења јавних средстава, одржаној 26. септембра, чланови Одбора прихватили су Предлог да се образује Радна група за припрему предлога закључка, односно препорука на основу извештаја Државне ревизорске институције о ревизији финансијских извештаја и правилности пословања субјеката ревизије. Радна група имаће пет чланова, а њен састав биће накнадно утврђен.

Друге активности

Наставак сарадње Народне скупштине и Одељења за демократизацију Мисије ОЕБС у Србији у области јачања контролне функције Народне скупштине над сектором одбране и безбедности

Председник Одбора за контролу служби безбедности Јадранка Јоксимовић и заменик генералног секретара Младен Младеновић одржали су састанак са вршиоцем дужности шефа Одељења за демократизацију Мисије ОЕБС у Србији Карин Вагнер и представницима Војне академије које је предводио пуковник Миле Јелић, начелник Школе националне одбране. Том приликом, Јадранка Јоксимовић се у име Народне скупштине захвалила представницима Мисије ОЕБС у Србији на досадашњој подршци у из-

градњи и јачању контролних капацитета Одбора за контролу служби безбедности и подржала њихову иницијативу за увођење специјализованог курса из области надзора над сектором одбране и безбедности за народне посланике и запослене у Служби Народне скупштине, који би се у сарадњи са Школом националне одбране, спроводио на Војној академији у Београду. Том приликом су представници Мисије ОЕБС и Школе националне одбране упознали саговорнике са планом да се до краја новембра ове године изради студија изводљивости и нацрт програма курса који ће бити сачињени према израженим потребама народних посланика којима је овај курс превасходно намењен.

ГОПАК одржао четврти састанак

Национални огранак Глобалне организације парламентарца за борбу против корупције (ГОПАК) одржао је четврти састанак на коме су чланови разговарали о планираним активностима до краја ове године. Овом састанку је присуствовао и Александар Вујичић, директор Управе за спречавање прања новца Министарства финансија, са којим су чланови разговарали о евентуалној будућој сарадњи.

Одржан састанак чланица Женске парламентарне мреже са представницима Синдиката медицинских сестара и техничара Србије

Чланице Женске парламентарне мреже су 11. септембра одржале састанак са представницима Синдиката медицинских сестара и техничара Србије који су указали на проблеме са којима се суочавају жене у здравству, а пре свега медицинске сестре: висок ниво инвалидности медицинских сестара, лоша егзистенцијална ситуација и недовољна оснаженост жена. Представници Синдиката су упознали чланице Женске парламентарне мреже са иницијативама које желе да покрену као што су сменски рад жена у здрав-

ству до 50 година старости и ограничавање рада на интензивној нези на пет година. Саговорници су се сложили у оцени да се жене у здравству морају оснажити и да је неопходно да се њихов положај регулише законом.

Одржани округли столови

У оквиру Регионалног програма Правна држава ЈИЕ Фондације Конрад Аденауер, 17 септембра 2013. године, одржан је округли сто на тему „Изградња капацитета и јачање Стручне службе Парламента”, у оквиру којег су представници Службе Народне скупштине имали прилику да се упознају са радом Службе Бундестага и примерима добре праксе. Ово је такође била прилика и да се инострани гости упознају са организацијом и радом Службе Народне скупштине.

У организацији УСАИД/ЈРГА Пројекта за реформу правосуђа и одговорну власт, у Дому Народне скупштине су 18. и 25. септембра 2013. године, одр-

жани округли столови, уз учешће народних посланика, представника независних државних органа и тела, представника организација цивилног друштва и запослених у Служби Народне скупштине.

На округлом столу одржаном 18. септембра на тему „Међународна добра пракса у парламентарном надзору“, представљени су међународни примери добре праксе у парламентарном надзору и сарадњи парламента са независним државним органима и телима. Кључне препоруке које су представници Пројекта за реформу правосуђа и одговорну власт навели подразумевају да извештаји које

независни органи подносе Народној скупштини морају да буду у складу са потребама и очекивањима народних посланика, као и потреба да Народна скупштина преузме активнију улогу у дефинисању начина на који независни државни органи извештавају Народну скупштину о својим налазима и препорукама. На округлом столу одржаном 25. септембра на тему „Ефикасна сарадња Народне скупштине и независних државних органа и тела“, представљени су кључни резултати са одржаних округлих столова и размењена су мишљења о начину заједничког спровођења одабраних препорука. Представници независних државних органа и тела позитивно су оценили одржавање оваквих скупова, као и сарадњу Народне скупштине са независним државним телима.

Обележен међународни дан писмености

Поводом Међународног дана писмености 8. септембра и завршетка највећег Пројекта описмењавања одраслих у Србији „Друга шанса“, у Народној скупштини је одржан скуп коме су присуствовали полазници тог пројекта, народни посланици и представници надлежних институција. Том приликом учесници су истакли значај доношења Закона о образовању одраслих којим је по први пут уређена област целоживотног учења и указали да је описмењавање одраслих један од циљева постављених у Европској агенди до 2020. године. Пројекат „Друга шанса“ реализован је у сарадњи са Министарством просвете, науке и технолошког развоја и уз финансијску подршку Европске уније и обухватио је 70 основних и 70 средњих стручних школа са укупно 4.500 полазника.

„Месец српске културе“ у Будимпешти

Председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Александар Чотрић, од 27. до 29. септембра учествовао је на манифестацији „Месец српске културе“, која је одржана у Будимпешти.

Дани европске баштине

Народна скупштина Републике Србије традиционално учествује у манифестацији „Дани европске баштине“, која се одржава сваке године током септембра месеца у четрдесетак европских држава, од којих је једна увек носилац централне европске прославе. Ово је заједнички програм Савета Европе и Европске комисије, чији је циљ да се широкој јавности у свим европским државама приближи и учини доступним културно наслеђе, као и да се том приликом истакне јединство разноликости заједничког европског наслеђа, као једног од најкарактеристичнијих чинилаца европског идентитета. Ове године посетиоци манифестације Дани европске баштине имали су могућност да од 12. септембра до 5. октобра виде изложбу „Краљевски намесници 1934—1941“, коју је у Дому Народне скупштине отворио председник Народне скупштине др Небојша Стефановић, у присуству високих званица и чланова породица намесника. Овом приликом присутнима су се обратили градоначелник Новог Сада господин Милош Вучевић, кнегиња Јелисавета Карађорђевић, Наталија Станковић, снаја намесника др Раденка Станковића, и ауторка изложбе мр Гордана Петковић. Изложбом је представљена делатност Краљевског намесништва, од формирања у јесен 1934. до мартовских догађаја 1941. године када је распуштено. Намесништво је формирано након убиства краља Александра Карађорђевића, у Марсеју 9. октобра 1934. године, како би доносило одлуке у име малолетног краља Петра II. За првог намесника именован је кнез Павле Карађорђевић, брат од стрица краља Александра, за другог др Раденко Станковић, сенатор и лични лекар краља Александра Карађорђевића и за трећег намесника др Иво Перовић, бан Савске бановине. Изложба „Краљевски намесници 1934—1941“, је друга по реду коју Народна скупштина у сарадњи са Музејом града Новог Сада представља јавности.

Одржана међународна конференција у оквиру Twinning пројекта

У оквиру Twinning пројекта који заједнички реализују Народна скупштина Републике Србије и Парламент Грчке, 10. и 11. септембра 2013. године у Народној скупштини одржана је међународна конференција „Парламенти у Европи која се мења – грађани и представничке институције у модерном управљању“.

На Конференцији је учествовао велики број народних посланика, представника Владе Републике Србије и независних државних органа, организација и тела, Делегације Европске уније у Србији, бројних међународних организација и донатора, академске заједнице и интересних уд-

ружења, као и представника медија и цивилног друштва. Конференција је била подељена у неколико тематских сесија, у оквиру којих су говорили бројни експерти из Србије, Грчке, Белгије, Француске, након чега је уследила дискусија. Конференцију је отворио потпредседник Народне скупштине Константин Арсеновић, истичући важност њеног одржавања након ступања на снагу Споразума о стабилизацији и придруживању између Европске уније и Србије 1. септембра 2013. године, а чије ће спровођење бити и једно од мерила за праћење напретка Србије у преговорима за чланство у ЕУ. Потпредседник Арсеновић је истакао улогу Народне скупштине у процесу европских интеграција, која се огледа у контроли доношења и примене закона који се

усклађују са европским законодавством. У уводном обраћању учесницима Конференције, заменик генералног секретара Народне скупштине и заменик вође Пројекта Младен Младеновић и генерални секретар Парламента Грчке Атанасиос Папаиоану говорили су о реализацији пројектних активности.

Другом сесијом „Кораци у европским интеграцијама – улога парламената“ председавао је заменик председника Одбора за европске интеграције Ласло Варга, а говорници су били министар без портфеља задужен за европске интеграције Бранко Ружић, председница Одбора за европске интеграције Наташа Вучковић, шефица преговарачког тима за вођење преговора о приступању са

ЕУ Тања Мишчевић и саветник у Научном савету Парламента Грчке и вођа Твининг пројекта Василиос Сволупоулос. Председница Одбора Н. Вучковић је истакла да одржавање ове Конференције пред сам формални почетак преговора даје прилику да заједнички размотримо модалитете укључивања Народне скупштине, представника цивилног друштва и невладиног сектора у овај процес. Истовремено је подсетила да је Народна скупштина још 2004. године усвојила стратешки документ – Резолуцију о придруживању Републике Србије ЕУ, и од тог тренутка, и без формално-правне обавезе тече период усклађивања националних прописа са правним тековинама ЕУ. На крају су експерти из грчког Парламента изнели предлог о томе

на који начин би требало дефинисати улогу Народне скупштине у процесу преговарања са ЕУ.

Twinning пројекат под називом „Јачање капацитета Народне скупштине Републике Србије у процесу европских интеграција” има за циљ унапређење сарадње Народне скупштине и Владе, посебно у домену усклађивања законодавства са правним тековинама ЕУ, јачање административних капацитета и повећање нивоа професионализма, унапређење контролне функције НСПС, као и ефективнију сарадњу са представницима медија и цивилног друштва.

Реализован велики број активности Twinning пројекта

У Народној скупштини је 9, 10, 11, 25 и 26. септембра одржано неколико радионица намењених народним посланицима и запосленима у Народној скупштини у оквиру друге, треће, четврте и пете компоненте Twinning пројекта. Током ових радионица грчки и белгијски експерти су представили оцене тренутног стања и препоруке за унапређење рада Народне скупштине у оквиру сваке од компоненти Пројекта.

У оквиру четврте компоненте која се бави унапређењем контролне функције Народне скупштине, а кроз сарадњу са Владом и независним државним органима, организацијама и телима, 9. септембра одржана је Заједничка радионица „Презентације процене и препоруке за средства надзора над извршном власти и уводна презентација о надзору независних државних органа” на којој су учествовали народни посланици, запослени у Народној скупштини и представници Владе. Радионица током које су презентоване оцене и препоруке за унапређење контролне функције Народне скупштине, уз презентацију искустава парламената земаља чланица Европске уније, је резултат више посета грчких експерата у протеклом периоду током којих су имали прилику да се упознају са институтима и процедурама парламентарне контроле.

У периоду од 22. до 27. септембра Делегација Народне скупштине, у којој су били народни посланици Гордана Чомић, Драган Тодоровић и Неђо Јовановић, као и заменик генералног секретара Младен Младеновић, помоћник генералног секретара и руководилац Сектора за законодавство Мирјана Радаковић, начелница Одељења за европске интеграције Ђордана Курир и виши саветник Александра Шашо, боравила је у студијској посети Парламенту Словачке у оквиру реализације Twinning пројекта, како би се упознала са организацијом и начином функционисања словачког Парламента.

Известилац Европског парламента за Србију Јелко Кацин у званичној посети Републици Србији

Народна скупштина је била домаћин известиоцу Европског парламента за Србију Јелку Кацину током његове службене посете Београду од 18. до 20. септембра. Тим поводом реализован је велики број састанака са највишим државним руководством: председником Владе Републике Србије Ивицом Дачићем, првим потпредседником Владе задуженим за одбрану, безбедност и борбу против корупције и криминала Александром Вучићем, потпредседником Владе и министром спољне и унутрашње трговине и телекомуникација Расимом Љајићем, министром финансија Лазаром Крстићем, министром без портфеља задуженим за европске интеграције Бранком Ружићем и са шефом преговарачког тима Владе Републике Србије Тањом Мишчевић, министром правде и државне управе Николом Селаковићем, министром привреде Сашом Радуловићем, министарком енергетике, развоја и заштите животне средине Зораном Михајловић, министром културе и информисања Иваном Тасовцем, председником Одбора за европске интеграције у Народној скупштини Наташом Вучковић и градоначелником града Београда Драганом Ђиласом.

Током посете уприличени су сусрети и са амбасадором Словеније у Републици Србији Њ.Е. Франц Бутом, амбасадором САД Њ.Е. Мајкл Д. Кирбијем и представницима Делега-

ције ЕУ у Србији. Такође, известилац Европског парламента се састао са представницима грађанског друштва и једним од организатора Параде поноса Гораном Милетићем.

Одржан први састанак Радне групе за израду нацрта резолуције о улози Народне скупштине у преговорима са ЕУ

Радна група за израду нацрта резолуције о улози Народне скупштине Републике Србије у процесу преговора са Европском унијом, која је формирана 29. августа о.г. одржала је први састанак 17. септембра. Председница Одбора за европске интеграције и председница Радне групе Наташа Вучковић је истакла да је важно да сагледамо фазе у току преговора и у складу са тим дефинишемо улогу Народне скупштине, и посебно матичног Одбора за европске интеграције. У наредној фази имамо задатак да размотримо начине на које ће бити укључени народни посланици и Служба Народне скупштине. Председница Одбора је информисала да су већ одржани састанци са експертима ГИЗ-а и Twinning-а о томе како би требало укључити Народну скупштину у процес преговора, тј. да ли ће то бити у постојећем или новом капацитету. Закључено је да у припреми Резолуције треба да буде укључен што већи број актера, укључујући и представнике невладиног сектора и цивилног друштва. Народна посланица Г. Чомић је предложила да се у припрему овог документа укључе представници локалних власти и то најбоље преко Сталне конференције градова и општина. На крају састанка, закључено је да стручна служба Одељења за европске интеграције припреми прву радну верзију резолуције која ће бити предмет расправе на следећем састанку Радне групе.

Делегација Народне скупштине на парламентарном семинару у Скопљу

Делегација Народне скупштине учествовала је на парламентарном семинару „Отворени парламент – Транспарентност парламентарних активности“ 23. и 24. септембра у Скопљу, у заједничкој организацији

Европског парламента и Парламента Републике Македоније.

Делегацију Народне скупштине Републике Србије чинили су народни посланици Владимир Цвијан, Зоран Бабић, Рајко Стевановић и Љубиша Стојмировић. Поред српске делегације, били су присутни и представници парламента Албаније, Босне и Херцеговине, Косова, Македоније и Турске. Такође, учествовале су делегације из Европског парламента и Парламентарне скупштине Савета Европе, представници невладиних организација, Регионалног савета за сарадњу и Делегације Европске уније у Републици Македонији.

Учесници парламентарног семинара говорили су о савременим информационим технологијама као средству непосредне комуникације између народних посланика и грађана. Дубравка Грчић из Центра за истраживање, транспарентност и одговорност (CRTA) је представила Извештај о транспарентности парламента у региону – из угла посматрања невладиних организација. Закључено је да парламенти треба да наставе да буду отворени за јавност, и едукују народне посланике, стручне службе и грађане.

Сусрети са делегацијама парламента држава чланица и институција ЕУ

У септембру је одржан низ састанака са представницима парламента држава чланица Европске уније, као и Европског парламента и Европске комисије.

У Народној скупштини 24. септембра одржан је заједнички састанак председнице Горњег дома Парламента Велике Британије Баронесе D'Souza са члановима Одбора за спољне послове, Одбора за европске интеграције и Посланичком групом пријатељства са Великом Британијом.

Делегација Одбора за европске послове Парламента Данске је боравила у званичној посети Републици Србији 25. септембра и том приликом имала низ састанака, између осталог и са члановима Одбора за европске интеграције.

Комесар Европске комисије за запошљавање, социјална питања и друштвену инклузију Ласло Андор је 26—27. септембра боравио у званичној посети Републици Србији, и том приликом састао се са председником Народне скупштине др Небојшом Стефановићем и председником Одбора за европске интеграције Наташом Вучковић и председником Одбора за рад, социјална питања, друштвену укљученост и смањење сиromaштва Милицом Дроњак.

Председник политичке групе Европске народне партије у Европском парламенту Јозеф Дол боравио је од 29. септембра до 1. октобра у званичној посети Републици Србији и том приликом имао низ сусрета: са председником Народне скупштине др Небошом Стефановићем, са шефовима посланичких група у Народној скупштини – Уједињени региони Србије и Савез војвођанских Мађара, а организован је и радни ручак са члановима Одбора за европске интеграције Горданом Чомић, Ласлом Варгом и Јадранком Јоксимовић.

Српска делегација на међупарламентарној конференцији о спољној и безбедносној политици Европске уније

Делегација Народне скупштине учествовала је на Међупарламентарној конференцији о Заједничкој спољној и безбедносној политици и Заједничкој безбедносној и одбрамбеној политици Европске уније, која је одржана од 4. до 6. септембра 2013. године у Виљунусу.

Фокус говорника и присутних парламентарних делегација био је на актуелним спољним и безбедносним питањима, Источном партнерству Европске уније и припреми Европског савета за одбрану, који треба да се одржи у децембру 2013. године. Присутним парламентарним делегацијама обратили су се између осталих, Кетрин Ештон, висока представница Европске уније за спољну политику и безбедност и Андреас Фог Расмусен, генерални секретар НАТО.

Мешовиту делегацију Народне скупштине, састављену од представника

Одбора за спољне послове и Одбора за одбрану и унутрашње послове, предводио је Игор Бечић, шеф делегације, а у делегацији су били и проф. др Љубиша Стојмировић и Константин Самофалов.

Председник канадског Сената у посети Србији

Ноел Кинсел, председник канадског Сената, посетио је Србију током балканске турнеје, од 9. до 12. септембра и том приликом водио разговоре са председником НС РС, др Небојшом Стефановићем, члановима Одбора за спољне послове и Одбора за привреду. Током посете, Кинсела се сусрео и са председником Томиславом Николићем, председником Владе Ивицом Дачићем, председником Скупштине АП Војводине Иштваном Пастором и председником Владе АП Војводине Бојаном Пајтићем.

Председник Сената Кинсела истакао је током разговора да су Срби „градили канадско друштво“, на чему им је Канада захвална. Изразио је велико интересовање за даље унапређење односа Канаде и Србије, додавши да је спреман да се ангажује у отварању нових путева за канадске инвестиције у Србију, посебно имајући у виду да је Канада у завршној фази преговора о слободној трговини са ЕУ, што ће Србији, након уласка у ЕУ, за шта има и велику подршку Канаде, додатно олакшати економску сарадњу са Канадом.

Стална делегације Скупштине на пленарном заседању Централно-европске иницијативе

Стална делегација Народне скупштине учествовала је на Годишњем заседању Парламентарне скупштине Централно-европске иницијативе, од 24. до 26. септембра 2013. године, у Будимпешти. Тема заседања била је „Могућа улога ЦЕИ у јачању регионалне сарадње у контексту буџетског периода од 2014. до 2020. године“.

Делегацију је на овом заседању предводио проф. др Љубиша Стојмировић, а у делегацији су учествовали Младен Грујић, Душан Обрадовић и Ђорђе Стојишић.

По окончању излагања најављених говорника и завршетку расправе парламентарних делегација усвојен је Финални документ који у себи садржао низ конкретних закључака и препорука. Предложени нацрт Финалног документа поздравио је у свом уводном делу одлуку о започињању преговора са Србијом о придруживању Европској унији.

Потписан меморандум о сарадњи са Британском амбасадом на пројекту „Јачање законодавних и контролних капацитета Народне скупштине“

Поводом посете Србији председнице Дома лордова Парламента Уједињеног краљевства, баронице Д’Соузе, потписан је Меморандум о разуме-

вању између Народне скупштине и Британске амбасаде у Београду на пројекту под називом „Јачање законодавних и контролних капацитета Народне скупштине“, 24. септембра 2013. године.

Циљеви пројекта су унапређење праксе и практичне примене постојећих процедура за најважније механизме надзора као што су јавна слушања, у циљу унапређења функције парламентарног надзора и контроле, јачање капацитети Службе и надлежних одбора Народне скупштине за подршку законодавним процесима и одржавању јавних слушања и јачање капацитета истраживача запослених у Служби Народне скупштине, као и размена искустава и процедуралне праксе између Парламента Уједињеног краљевства и Народне скупштине Републике Србије. Пројекат ће трајати до до 31. јула 2014. године.

Током посете, баронеса Д’Соуза се сусрела са председником Народне скупштине, руководством и члановима више одбора и група, и то са одборима за спољне послове, за европске интеграције, за људска и мањинска права и равноправност полова, за административно буџетска и мандатно-имунитетска питања, те са Посланичком групом пријатељства са Великом Британијом и Женском парламентарном мрежом.

Васа Пелагић

Дужности влада и власти или које су владе и власти разумне и честите

(Београд: Штампарија Светозара Николића, 1890)

Васа Пелагић (Горњи Жабар, данашње Пелагићево, 1838. – Пожаревац 1899.) сматра се једним од најзначајнијих представника утопијског социјализма код Срба у другој половини XIX века. Детињство је провео у свом завичају, где је стекао основно образовање. Школовање наставља у Београду. Након завршене ниже гимназије, 1857. године уписује Богословију. Године 1860. постао је учитељ српске основне школе у Брчком, где је основао српску читаоницу, једну од првих у Босни. У жељи да се даље образује, напустио је учитељско место и, преко Београда, отишао у Русију као стипендиста Славјанског комитета. На Универзитету у Москви две године (1863—1865) је слушао предавања из историје, медицине и политичке економије. Ту се упознао са делима руских револуционарних демократа – Чернишевског, Доброљубова, Писарева и Херцена.

У Београд се вратио 1865. године и у споразуму са српском владом одлази у Бања Луку где у јесен 1866. отвара Српско-православно богословију, која је била и прва српска средња школа у Босни. У њој су се школовали свештеници и учитељи. Пелагић је настојао да његови ученици буду борци за политичку слободу и народна права. За школске потребе и ради ширења просвете у народу штампао је 1867. године у Београду „Руковођу за српско-босанске, херцеговачке, старосрбијанске и македонске учитеље”. Примио је чин архимандрита да би заштитио Богословију у Бањалуци од екстремног догматизма све три вере, којима се није допадао његов слободоуман школски програм. Због протеста против поступака турске управе, приликом сукоба између ђака и ноћне страже, осуђен је 1869. у Сарајеву и протеран у Малу Азију (тачније Кјутјају). Из прогонства се спасао 1871. године уз помоћ Русије и преко Цариграда долази у Србију.

Од почетка 1872. године Пелагић је у сталном сукобу са режимом у Србији. Кратко борави у Вршцу, Црној Гори, Новом Саду, Вуковару. Учествоје у раду Уједињене омладије српске и председава њеној скупштини у Вршцу. Одатле одлази на Цетиње и учествује у покрету Дружине за ослобођење српства. Долази у сукоб са књазом Николом и 1872. године одлази у Нови Сад. Године 1873. борави у Грацу, Прагу, Трсту и Цириху и тада се одриче верске службе. Враћа се 1874. у Нови Сад, а 1875. учествује у босанско-херцеговачком устанку и пише „Програм усташких права” и друге меморандуме за босанске и херцеговачке устанике. У наслову овог Пелагићевог дела, као и у наслову дневника Петра Карађорђевића, касније краља Петра I, који гласи „Дневни записци једног усташа о босанско-херцеговачком устанку 1875—1876”, препознајемо болном историјом промењено значење речи „усташа” која раније није имала фашистичку конотацију и користила се као синоним за реч „устаник”. Осамдесетих година је у Србији, али је због ширења социјалистичких идеја неколико пута протериван у Румунију и Бугарску.

Године 1888. сарађује у социјалистичком листу „Српски занатлија”. Учествоје на скупштини Занатлијског удружења у Врању 1892. и настоји да се оснује Социјалистичка партија Србије. Издаје низ брошура и књига о социјализму и сарађује у листовима „Занатлијски савез” и „Социјал-демократ” којима је био и један од оснивача. Чланке објављује и у бугарској социјалистичкој штампи, а његови радови се превode на бугарски. Због својих критичких ставова био је трн у оку режиму у Србији. Јавно је рашчињен, затваран у лудницу и затим осуђиван на затвор. Свој живот је окончао у пожаревачком казненом затвору 25. јануара 1899. године. Својим идејама које је објавио у бројним књигама, брошурама и но-

винским чланцима значајно је утицао на радничке и сељачке друштвене покрете на просторима Србије, Хрватске, Босне, Херцеговине, Црне Горе и Бугарске.

Од 1867. године, кад му је изашло прво дело, до краја живота, објавио је велики број књига, брошура, чланака. Његови биографи су израчунали да је за живота објавио око 250.000 примерака књига, не рачунајући чланке по часописима и листовима. Писао је дела из историје, књиге о друштвеном уређењу, о реформи школства, али му је најпопуларније дело „Стварни народни учитељ”, објављено први пут 1879. године.

Своју брошуру на 16 страница у 55 тачака „Дужности влада и власти или које су владе и власти разумне и честите” објављену у Београду 1890. године, Пелагић започиње речима: „Мада је у данашња времена под притиском садањих светских посве развратних и нечовечних закона и уредаба, тешко стећи име честитог и разумног човека, и име честите и разумне владе и власти...”. Ипак, он сматра да савремене владе и власти ако врше своју дужност према народу могу да отклоне многа савремена зла. Како је био прогоњен и од стране турских, српских и црногорских власти подједнако, Пелагићу неће измаћи из вида да је свака власт вид културе која у својој разноликости траје и након што власт престане. Пелагић напомиње да Срби и Бугари не треба да напуштају добре турске тековине као што је била брига о ваљаном снабдевању насеља водом. Бројне чесме изграђене у Србији и Бугарској за времена турске владавине он сматра споменицима турске културе које не треба препуштати пропадању „као што смо и ми Срби напустили многе подобне турске тековине, незрелиши још ни толико да увидимо свеколику корист тих честитих намирница народних. Срамно и штетно, а нарочито за власти државне и општинске,

којима је дужност да тако што чувају и усавршавају.”¹

Пелагић се пита шта су потребе народа и шта тражи за народ наука о здрављу и наука о благостању народа, јер потребе народа усклађене су с развојем науке и знања.

„Она тражи за народ само ево ове намирнице:

Да народ, што јест, да сваки корисни члан народа ужива здраву храну и воду;

здрав положај места, а тако и околину, где народ живи и ради;

здраву одећу и постелу;

здраву радионицу и одморницу;

здраву учионицу и забавницу;

здрavo живишће и негованицу;

добре и уесне страве занатлиске и земљорадничке за олакшицу свакој пословања;

уесна перишћа и лечишћа;

уесне и трајне путеве и мостове;

праведне друштвене уредбе, и солидарне међусобне односе;

неограничено право на исказивање сваке истине и праведне речи и мисли;

неограничену слободу збора и удруживања;

слободу веровања и неверовања у садање црквене догме и верице;

неограничену слободу претресања, похваљивања и осуђивања владаочевеј дома и његових добрина и рђавишћина;

слободу поштовања узоришћости а порицање и презрење сваке и свачије погосћи и глупости, па макар где се оне налазиле;

слободу и право порицања и укидања свега онога што не одговара захтевима науке о здрављу, и истини-ма еџактних наука, и уређење свега онога, што доноси срећу и најпредак, мир и браћску љубав, телесну и умну снагу, моралну јачину, пољеш мисли и тенија, и енерџију мускулну и мозгану, и све друго што ствара право блаосћање за све уошћите, и за свакој корисној појединца.”²

Установивши шта су потребе народне и којим моралним начелима вла-

сти државне треба да се управљају, Пелагић у 55 тачака развија оквир програма владе каква би требала да буде. У тачки 1. као први захтев који се ставља пред владе је „да признају једном за свагда потпуну суверену и неограничену законодавну снагу и власт њеном величанству народној скупштини, и потпуну самоуправу свакој општини.”³

С временске дистанце од више од 120 година Пелагићево размишљање је унеколико ограничено приликама у којима је живео, али и даље његов језгровити језик и истицање заједничког друштвеног интереса који обрзован савремени човек увек мора имати у виду чини читање његових дела занимљивим.

1 Пелагић Ваца. Дужности влада и власти или које су владе и власти разумне и честите. Београд: Штампарија Светозара Николића, 1890, стр. 7

2 Исто, стр 2—3

3 Исто, стр. 4

представљамо

Наташа Вучковић

Посланичка група Демократска странка

Датум рођења: 11. јануар 1967.

Занимање: адвокат

Датум потврђивања посланичког мандата: 31. мај 2012.

Чланство у одборима: Одбор за спољне послове, Одбор за европске интеграције (председник)

Место пребивалишта: Београд

К: Како видите улогу Народне скупштине, а самим тим и Одбора којим председавате, у процесу преговора са ЕУ који се очекује?

НВ: Квалитет процеса преговарања у многоме ће зависити од тога како ће Народна скупштина учествовати у том процесу. Пре свега, Скупштина ће наставити да, кроз законодавну активност, хармонизује наш правни систем са правним тековинама ЕУ. Морамо да пронађемо меру између ефикасности, с једне стране, али и квалитета дебате, чешћих јавних слушања и анимирања заинтересованих група, с друге стране. Други ниво учешћа Скупштине предвиђа се у фази разматрања односно усвајања преговарачких позиција Владе. Трећи ниво је праћење преговарачког процеса кроз надзор и контролу Владе. Скупштина, при том, треба да омогући што бољу комуникацију са грађанима, како би они били што боље обавештени о питањима о којима се преговара, да имају могућност да искажу свој интерес о појединим питањима, последицама испреговараних решења. Зато је важно у процес укључити и цивилно друштво. Међутим, да би Скупштина могла да да свој пуни допринос, кључно је да скупштинска већина и опозиција унапреде квалитет дијалога и дебате, као и да Влада поштује и не заобилази Скупштину. Политичка култура и спремност да се саслушамо показале се као важан услов за добру припрему и рад преговарачког тима.

К: Како оцењујете тренутне капацитете Народне скупштине, као и целокупне администрације Републике Србије?

НВ: Један од приоритета Народне скупштине мора да буде и јачање административних капацитета за праћење процеса. И то не само у Одбору за европске интеграције, већ и у свим другим скупштинским одборима. Потребни су нам стручњаци за европско право. Током претходних година, много је учињено на јачању наших административних капацитета, драго ми је што нам многи данас одају признање за то.

К: Која ће поглавља, по Вашем мишљењу, бити најтежа за преговоре?

НВ: Искуство других земаља, али и сагледавање наших проблема, указује на то да ће поглавља 23, 24 и 35 бити нарочито тешка. Међутим, треба имати у виду да су и друга поглавља, на пример пољопривреда или заштита животне средине изузетно захтевна, а решења ће имати дугорочне последице.

К: Налазите ли времена да читате?

НВ: Нажалост, ни близу онолико колико желим и колико сам навикла. Поред свих извештаја, стратегија и закона, мало времена остаје за белетристику и историју.

К: Како изгледа један Ваш дан, ван Народне скупштине?

НВ: Прво читам сва електронска издања новина. Имам пуно страначких обавеза као потпредседница Странке. Такође, и рад у ПССЕ тражи континуирану посвећеност, посебно председавање Комитетом за пословник, али и координисање рада Социјалистичке групе у ПССЕ. И даље учествујем у пројектима Фондације Центар за демократију. У оно заиста слободно време, виђам се с породицом, пријатељима, читам, шетам пса...

К: Имате ли неки мото/девизу које се држите?

НВ: Од сваког се нешто може научити, од неког како нешто треба радити, а од неког како не треба.

